

Saksframlegg

Organ:	Møtedato:	Saksnr.:	Ansvarlig for sak:
SG	07.12.2023	06/23	Sekretariat/TFK/BPS
AKG	22.01.2024	06/24	Sekretariat/TFK/BPS
SG	05.02.2024		Sekretariat/TFK/BPS
SG	21.03.2024	15/24	Sekretariat/TFK/BPS

Tittel

Reduksjon av el-bil rabatten

Hva saken gjelder

- Saken gjelder forslag om reduksjon av elbilrabatt fra 50 % til 30 %.

Forslaget om reduksjon av el-bil rabatten er knyttet til observert negativt inntektsavvik mot bypakkens forutsatte inntekter og stor rabatt for el-biler som gir lite insentiv til mindre bilkjøring (nullvekstmålet).

Sakshistorikk

Saken er en oppfølging av BVA sak 06/23 «Finansiering». Som ble lagt fram for styringsgruppen 7.12.23 og 5.2.24. Det ble i styringsgruppa møte 5.2 vedtatt å gi bompengeselskapet fullmakt til å justere takstene i tråd med konsumprisindeksen, som forutsatt i stortingsproposisjonen. Det ble i samtidig foreslått å redusere elbilrabatten. Styringsgruppa ba om at sekretariatet kom tilbake med en spesifikk supplerende tydeliggjøring av årlig beregnet inntektssvikt knyttet til elbil rabatten. Det var særlig ønskelig å se dette nærmere knyttet til ulike innføringstidspunkt.

Forslag til beslutning

Styringsgruppen gir sin tilslutning til at rabatt for elbiler i takstgruppe 1 justeres fra 50 % til 30 %. Rabattjusteringen innføres fra og med

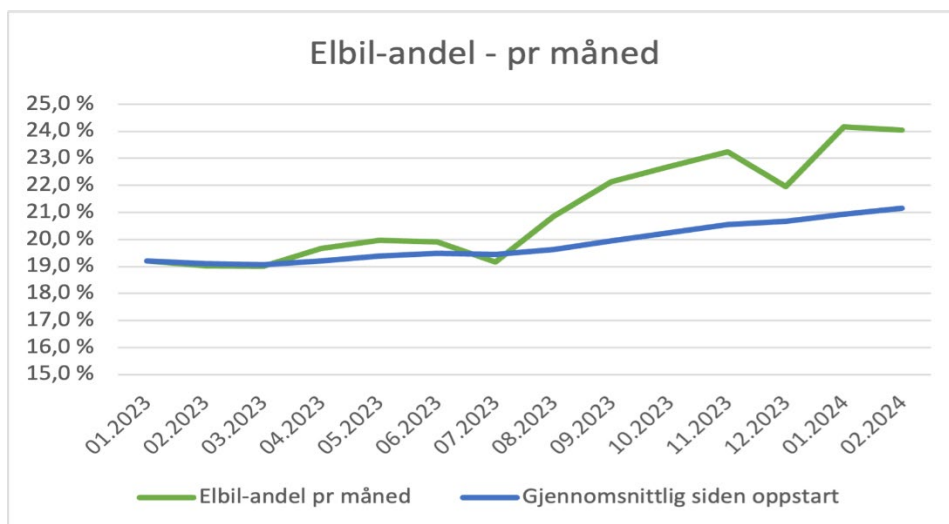
Alternativ a) 1 januar 2025

Alternativ b) 1 januar 2026

Alternativ c) 1 januar 2027

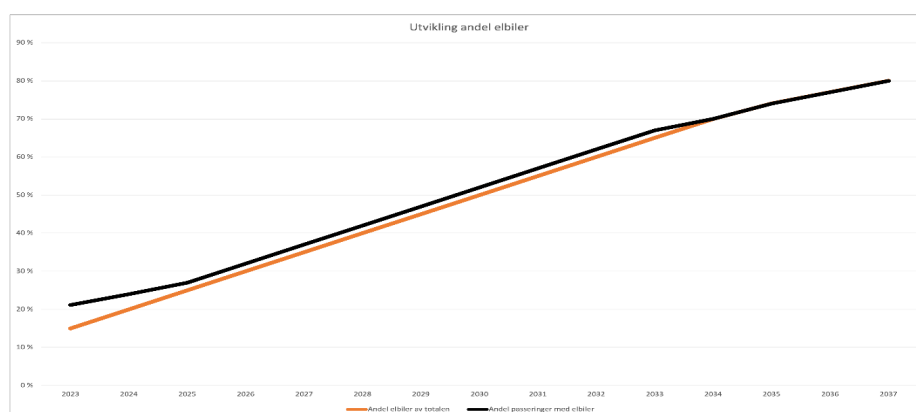
Bakgrunn for saken - reduksjon av elbilrabatt fra 50 % til 30 % rabatt

Elbilandelen i Tromsø ble i Prop. 99S estimert til 6 % av alle passeringer i bomsystemet. Basert på erfaringstall fra 2023 ser vi at gjennomsnittlig elbilandel for 2023 var på 22 %. Ved inngangen til 2024 ser vi elbil andel på 24 %.

Figur 1: Elbil andel pr. mnd.

Elbilandelen er økende gjennom året, og forventes å øke ytterligere i årene som kommer. Forventet utvikling i elbilandel fremkommer av figur 2 under, der vi ser en utvikling i elbilandel som går fra om lag 20 % i 2023, 40 % i 2028, 50 % i 2030 og 80 % i 2037.

Figur 2: Prognose utvikling i elbilandel og andel elbiler i trafikken

Elbiler i Tromsø har i dag en rabatt på 50 % av takst. Elbilrabatten kommer i tillegg til «brikkerabatt» på 20 %.

Den observerte inntektssvikten i bypakken etter oppstartsåret kan i stor grad tilskrives den økte elbilandelen sett opp mot den estimerte elbilandelen. Inntektssvikten vil være økende over tid, i takt med den forventede utviklingen i elbilandel.

I Statsbudsjett 2023 åpnes det for å redusere elbilrabatten fra 50 % til 30 % i bomsystemer. Dette med bakgrunn i den nasjonale utviklingstrenden med at andelen el-biler øker raskere enn tidligere estimert.

Elbilrabatt, incentiv til reisevaneendring og måloppnåelse

Elbilandelen vil med stor sannsynlighet, innen relativt få år, utgjøre hovedparten av bilparken. Dette forventes å påvirke bypakker og byvekstvtaleområder gjennom to mekanismer:

- Reduserte inntekter til å gjennomføre miljøvennlige samferdselsprosjekter
- Redusert måloppnåelse gjennom svekket incentiv til å endre reisevaner

Sistnevnte punkt er knyttet til observasjoner fra bomsystemene som tyder på at elbiler kjører mer enn fossilbiler, og at bompenger som restriktivt virkemiddel blir mindre effektivt etter hvert som elbilandelen øker samtidig som elbiler har en sterkt rabattert ordning.

Dette understøttes av BPS sine observasjoner som viser at elbilandel i Tromsø er økende, og at andelen elbiler er størst i rushtid. Også Fremtind Service sine tall for 2023 viser en skjevhet i bilbruk, med at deres fossilbilkunder i Tromsø hadde i gjennomsnitt 788 passeringer, mens deres elbilkunder i gjennomsnitt hadde 1295 bompaseringer. Fremtind opplyser også om at Elbilistene med bostedsadresse i Tromsø betalte i gjennomsnitt 3 495 kroner i bompenger i 2023 (295 kroner per måned). Bilistene med fossilbiler betalte 4 224 kroner (352 kroner per måned). Snittprisen for en elbilpassering var altså 2,70 kroner, mens den for fossilbiler var nesten det dobbelte, 5,36 kroner. På bakgrunn av Fremtind sine tallberegninger kjører Elbiler i Tromsø 64 prosent mer enn fossilbiler, samtidig betaler de 17 prosent mindre i bompenger.

Det er flere byer som allerede har redusert rabatten for el-biler, blant andre er det gjort på Nord-Jæren med iverksetting fra 1.1.2024. El-bil rabatten er redusert også i Bypakke Bodø, og det er tilsvarende sak under behandling i Bergen, Oslo, Trondheim, bypakke Harstad og i bypakke Ålesund.

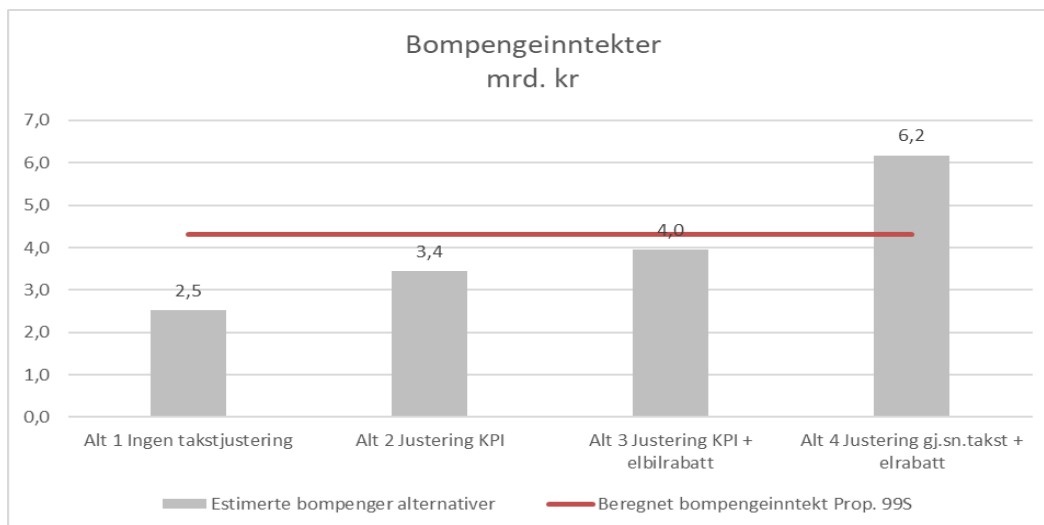
Elbilrabatt og sikring av inntekter til bypakkens prosjekter

Med den foreslåtte reduksjon av elbilrabatt antas det at man vil få bedre incentiver til å endre reisevaner, samtidig som man vil kunne komme nærmere forutsatt gjennomsnittstakst, og dermed nærmere inntektsforutsetningen for bypakkens investeringsprosjekter.

Nullutslippskjøretøy vil da betale 70 % av ordinær takst. I tillegg kommer 20 % brikkerabatt. Elbiler vil fortsatt kjøre med en betydelig rabatt sammenliknet med bensin og dieslbiler, samtidig som man reduserer inntektssvikten som følger av den uforutsette høye elbilandelen.

- Ved å gjennomføre justeringen av elbilrabatt vil man sikre om lag 600 millioner kroner til gjennomføring av bypakkens prosjekter.

Ved justering av elbilrabatten vil bompenginntektene øke fra 3,4 mrd. kr til om lag 4,0 mrd.kr jamfør figur 3 under.

Figur 3: Bompengeinntekter alternativ 1- 4 sett opp mot estimert bompengeinntekt

Basert på styringsgruppens tilbakemelding i møtet 7 desember 2023 er det gjort et utvidet analysearbeid for å se på økonomiske effekter av ulik tidsmessig innføring av reduksjon av elbilrabatt fra 50 % til 30 %.

Analysen tar utgangspunkt i at elbilrabatten reduseres fra 50 % til 30 % fra 2025, og ser på effekt av å utsette justering av elbilrabatten til 2026 eller 2027. Analysen tar utgangspunkt i en utvikling i elbilandel som går fra om lag 20 % i 2023, 40 % i 2028, 50 % i 2030 og 80 % i 2037.

- Innføring av redusert elbilrabatt fra 2025: sikring av totalt 600 mill. kr
- Utsettelse av innføring redusert elbilrabatt til 2026: 17,1 mill.kr inntektstap
- Utsettelse av innføring redusert elbilrabatt til 2027: 38,7 mill.kr inntektstap

Justering av elbilrabatt fra 50 % til 30 % rabatt, i tillegg til justering av takster i henhold til utvikling i konsumprisindeks, vil gi takster jamfør tabell 1 under.

Tabell 1: Takster med/uten reduksjon av elbilrabatt

Takster med / uten reduksjon av elbilrabatt	Grunntakst			Rushtidsavgift		
	Fullpris grunntakst*	Takst fossilbil m/brikke	Takst elbil m/brikke	Fullpris rushtid	Takst elbil rushtid m/brikke	Rushtid elbil
Takster ved dagens elbilrabatt 50 %	14,00	11,20	5,60	42,00	33,60	16,80
Takster ved justering elbilrabatt 30 %	14,00	11,20	7,84	42,00	33,60	23,52

*Forventet grunntakst jamfør beslutning om konsumprisindeksjustering av bompengetakstene.

Videre saksgang

- Reduksjon av elbilrabatt: Ved godkjenning i styringsgruppen vil saken oversendes til kommunestyret og fylkesting for lokalpolitisk behandling, før saken oversendes til bompengegesellschaftet som vil søke vegdirektoratet om takstendring.